

# 19. Prêt-à-porter

**Edat**

de 10 a 16 anys

**Durada**

1 sessió de 2 hores o 2 sessions d'1 hora

**Grup**

de 15 a 30 participants

**Materials**

retalls de materials diversos: teixits (cotó, lli, raió, llana), pell, plàstics, papers de colors, agulla i fil, grapadora, cola, tisores, paper i llapis

**Espai**

interior o exterior

**Matèries**

ciències naturals i socials, educació artística

**Conceptes clau**

recursos renovables/no renovables, fibra, vestit

**Altres conceptes**

animals salvatges/domèstics, plantes espontànies/cultivades, dependència del medi, primeres matèries, conservació dels recursos biològics, biodiversitat com a recurs, tecnologia, indústria dels teixits, consum, tradicions i costums, estil de vida

**Procediments i valors**

anàlisi, descripció, maneig d'informació, manipulació de materials, argumentació, valoració, expressió oral, dramatització, disseny, creació, treball en grup; responsabilitat

## Objectius

L'activitat pretén ajudar a:

- comprendre que tradicionalment els materials per confeccionar els vestits provenen de les plantes i els animals
- conèixer i analitzar l'origen dels teixits utilitzats actualment
- diferenciar entre alguns recursos renovables i d'altres no renovables.

## Activitat

Els nois i noies confeccionen vestits de diferents èpoques utilitzant materials variats i fan una desfilada de models.

## Informació

**Vestir-se és una pràctica universal estesa per tots els països i èpoques.** L'origen i el desenvolupament d'aquesta pràctica té motivacions molt variades: la necessitat de protegir el cos a causa del clima, el guarniment personal, el desig de posar de manifest la posició social, el pudor...

Els **vestits** que utilitzava l'**home primitiu** eren les **pell dels animals que caçava per menjar**. Però ben aviat devia recórrer a la **fibra vegetal** cercant potser vestir-se de manera més lleugera. Hi ha constància, des de molt antic, de l'ús d'aquestes fibres vegetals: el *lli* era utilitzat pels antics egipcis i se sap que els habitants dels llacs suïssos ja el teixien 8.000 anys abans de Crist. Fa més de 4.000 anys que es cultiva el *cànem* a la Xina i el *cotó* a l'Índia. Pel que fa a la **fibra animal**, tenim testimonis de l'ús de la *llana* a l'edat de bronze. La seda fou descoberta pels xinesos fa prop de 5.000 anys i el cultiu de cucs fou molt important.

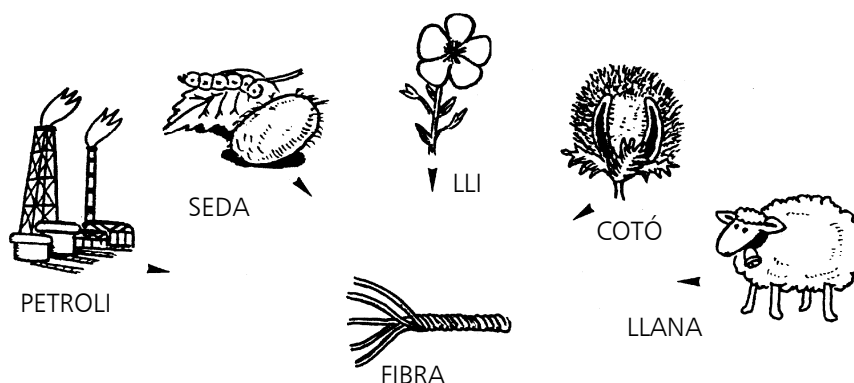
Aquesta situació es mantingué fins al 1948, any en què es produí un **fet que revolucionaria la indústria tèxtil: l'aparició en el mercat de la primera fibra artificial**, aconseguida transformant químicament la cel·lulosa (raió, tergal, orló, etc.). Els nostres **vestits actuals** estan confeccionats amb teixits variats que podem **classificar en dues grans categories, segons si provenen de recursos renovables o no renovables**.

Els **recursos naturals renovables** són els que els organismes vius, animals i vegetals, poden produir. La reproducció d'aquests éssers vius assegura la renovabilitat dels recursos que forneixen: cal, només, que tinguin condicions (hàbitat adequat) i temps. **Un cas molt clar de recurs totalment renovable és la llana**, que té l'avantatge, a més, que no cal matar l'animal per poder-la aprofitar. **Les fibres vegetals més usades procedeixen de les plantes cultivades**. Semblantment, les fibres animals que utilitzem més sovint provenen d'animals domèstics, ovins i bovins principalment.

Els problemes que pot presentar la renovabilitat d'aquests recursos són els derivats de l'ocupació i l'esgotament del sòl, de l'ús de productes químics, de la despesa energètica, etc. Un altre tema és el dels animals salvatges: tenen, és clar, la capacitat de reproduir-se, però si l'hàbitat de l'espècie és destruït o aquesta està sotmesa a pressions molt fortes, pot arribar a extingir-se. **Un aspecte que cal considerar és el fet de matar animals salvatges només per la seva pell**, valorada com un objecte de luxe. Cal recordar que les lleis prohibeixen la captura d'un bon nombre d'espècies salvatges, amenaçades per la caça comercial duta a terme en èpoques recents.

Els **recursos naturals no renovables** són els minerals o els combustibles fòssils que, tot i que es poden tornar a generar de manera natural, ho fan a un ritme tan extraordinàriament lent que a la pràctica no són renovables. És el cas del petroli, del qual surten les fibres sintètiques, o de l'amiant, amb el qual es confeccionen alguns vestits especials (de bombers o de pilots de curses de cotxes).

Una actuació prudent és utilitzar preferentment productes renovables i evitar tant com es pugui els no renovables. **Tanmateix cal recordar que per obtenir qualsevol mena de roba s'utilitza energia procedent dels combustibles fòssils** (telers, màquines de cosir, transport, etc).



## Desenvolupament pas a pas

### Preparació

- 1. Recolliu** una bona quantitat de **materials diversos** que puguin ser **útils per confeccionar peces de vestir**:
  - bosses de plàstic grans
  - papers de diferents textures i colors
  - retalls de teixits diferents (cotó, lli, llana, cànem, seda, raió, niló,...)
  - retalls de pell
  - espart
  - sacs de jute
  - ràfia natural i artificial, etc.
- 2.** Un cop tingueu el material recollit cal **classificar-lo i col·locar-lo en caixes**, separant-lo per tipus. A la part de fora de la caixa, escriviu ben visible el nom del tipus de material que conté.
- 3. Preparareu** per a cada tipus de material una **fitxa d'identificació** on podeu fer constar aquesta informació:
  - nom: (*llana, seda, cotó, polièster, paper, cuir...*)
  - origen: (*fibra animal, vegetal, sintètica...*)
  - per aconseguir-la cal: (*arrencar la planta, tallar-la, esquilar l'animal, criar cucs de seda, refinar petroli...*)
  - recurs renovable o no renovable
 Un cop fetes les fitxes, situeu-les a la paret de la sala on tingueu pensat treballar, per tal que tothom les vegi.
- 4. Recolliu llibres, àlbums de cromos, col·leccions, pòsters, fotos de revistes, on es vegin vestits de diferents èpoques**, per a consulta.
- 5. Prepareu material per «cosir»:** cola, grapadores, tisores, agulla i fil (si s'escau, segons l'edat), llapis, cinta mètrica.

### Desenvolupament de l'activitat

- 1.** Separeu el grup en **equips de tres persones**.
- 2.** Cada equip ha de **triar una època i uns materials per confeccionar el vestit**. Aquest pot incloure tots els complements que es vulgui: sabates, barret, cinturó... Poden fer el seu propi disseny o copiar-lo de llibres i revistes.
- 3.** Han de confeccionar un vestit, tenint present que **un membre del grup farà de model i el portarà**, i per tant cal considerar les seves mides.
- 4.** Han de fer una **fitxa tècnica del seu vestit**, on faran constar:
  - el *nom* del model del vestit
  - els *materials* que han utilitzat per confeccionar-lo, explicant-ne l'origen
  - de quina *època* és
  - quina *funció* li atribueixen: per abrigar-se, perquè és moda, perquè és elegant, per raons morals o ètiques, perquè dóna prestigi, perquè és còmode per anar a treballar, per complir algun ritual (casament, festa de la primavera...).
 Per elaborar aquesta fitxa cal que utilitzin les fitxes d'identificació de materials.
- 5.** Cal que preparin també una **argumentació de per què consideren que els materials que han utilitzat són una bona elecció en termes ambientals** (si l'han triat perquè és un recurs renovable, perquè és un material reciclat, perquè és un material econòmic, perquè és un material de producció nacional, perquè han aprofitat la pell d'un animal dels que criem per alimentar-nos).
- 6.** Un cop confeccionats els vestits, **prepareu la desfilada per la passarel·la**. Assigneu un ordre d'actuació als grups. Quan desfilin, un membre del grup fa de model, mentre que els altres dos són els o les «modistes» que presenten el vestit, l'un seguint la fitxa tècnica i l'altre l'argumentació.
- 7.** Un cop acabada la desfilada, **comenteu entre tots quins han estat els models més originals, quins materials s'han fet servir més i per què, i quins avantatges i inconvenients tenen aquests materials**.

## Avaluació

Per estructurar exercicis d'avaluació suggerim que els participants:

- facin una llista de cinc o més materials que s'utilitzen en el vestir
- col·loquin en dues columnes, segons que siguin recursos renovables o no, els materials següents: llana, niló, cuir, polièster, espart, cotó, plàstic, seda
- argumentin en quin cas considerarien adequat que una persona anés vestida amb pells d'animals salvatges.

## Suggeriments

- Feu fotografies de la desfilada i després exposeu-les en un lloc públic, al costat dels textos de la «fitxa tècnica» i de «l'argumentació» escrits en net. Poseu els noms dels components de cada equip. Es pot fer una votació popular per triar el vestit de materials més idonis i alhora més bonic.
- Amb els més petits pot resultar útil treballar amb patrons de diferents vestits que ells puguin reproduir.
- En lloc de retalls de roba o altres materials, també podeu utilitzar roba vella que es pugui transformar i adaptar.

## Extensions

### Per a nens i nenes de 4 a 7 anys

- Dibuixeu dues circumferències en dues cartolines. Dividiu-ne una com si fos un rellotge i marqueu les parts més importants del dia: matí, tarda i nit. A l'altra cartolina dividiu la circumferència en quatre parts que correspondran a les quatre estacions de l'any. Posteriorment demaneu als nois que dibuixin peces de roba que utilitzin cada moment del dia per fer diferents activitats (recordeu incloure les activitats de cap de setmana). Un cop fets els dibuixos, cal acolorir-los, retallar-los i enganxar-los al lloc corresponent de la circumferència. Feu el mateix amb les estacions de l'any. Quan estiguin els dibuixos enganxats, comenteu entre tots l'origen dels teixits analitzant si provenen d'animals o plantes, o bé si són de fibres sintètiques. També podeu treballar amb els retallables de nines i vestits separant els vestits per materials i relacionant-los amb l'animal o planta del qual prové la fibra amb què estan confeccionats.

### Per a nois i noies de més de 12 anys

- Demaneu que portin peces de roba variada, de diferents estacions de l'any, i que analitzin les etiquetes de composició; un cop fet això, que facin piles seguint diferents criteris:
  - segons que estiguin elaborades amb fibres vegetals, animals, sintètiques o mixtes (considerant mixtes les que tenen més d'un 40% de mescla)
  - segons que estiguin elaborades amb recursos renovables o no renovables
  - segons el país on estiguin fabricades.En cada classificació cal que recomptin el nombre de peces de cada pila i que expliquin què ens indiquen.
- Proposeu la confecció d'unes sabatilles per a cada un. Poden triar diferents materials segons que vulguin fer-se unes sabatilles de bany (amb sola de plàstic i roba de cotó), unes espadnyes (amb sola d'espart i roba de cotó), etc. Un cop les tinguin confeccionades, que valorin quins materials han utilitzat (tipus, origen...) i quins tipus d'energia han intervingut en la confecció. En funció dels resultats demaneu que posin un «preu hipotètic» de venda del producte.
- Proposeu una investigació a l'armari de casa: que observin si tenen roba que no s'han posat aquesta temporada i que n'annotin la causa (per pèrdua de qualitat de la peça, perquè ha quedat antiquada, perquè han canviat de talla...).
  - Pregunteu-los quines alternatives proposen ells per fer-les sortir de l'armari (regalar-les a un germà o a un col·lectiu de recollida, modificar-les per fer-les més actuals i tornar-les a utilitzar, fer-ne retalls i utilitzar-les per draps de neteja, llençar-les...).
  - Demaneu-los què fan habitualment amb la roba i sabates que ja no es posen.
- Reuniu totes les informacions i elaboreu posteriorment un gràfic que reflecteixi quines són les causes més habituals per arraconar la roba i els complements de vestir. Un altre gràfic recollirà la informació sobre la destinació habitual de la roba que rebutgen. Poden buscar adreces de col·lectius que recullin roba per reutilitzar-la.